

Kronvildtet høster afgrøderne

Tabene for den enkelte landmand er voldsomme – og samtidig buldrer kronvildtbestanden fremad.

TEKST Lilli Snekmose
Redaktør
Tlf. 76 60 21 15

I juni måned, når majsen står pænt med seks blade, "klipper" kronvildtet en stor del af Wiebren Benedictus' 40 ha store majsmark ved Hovborg Plantage. Det sætter planterne tilbage, men de kan rette sig. Det kan de til gengæld ikke, når kronvildtet i flokke på op til 100 dyr vender tilbage i juli, for efter denne anden "klipping" bliver der ikke sat hanblomster i majsen – og

uden dem ingen bestøvning og ingen kerner i kolberne. - Fem af de 40 ha er helt ude af billedet som foder. De er væk! Der er kun træmaterialet tilbage – det er ikke bedre end halm, konstaterer landmanden ærgerligt.

"En kronvildtflok på 100 skader ligeså meget som 100 kvier ville gøre."

For ham er det 60.000 FÆ svarende til lidt over 100.000 kr., krondyrene koster. Plus ødelæggelser i slætmarken ved

siden af, hvor flokkene lægger sig til hvile og dermed trykker græsset ned, så det ikke kan tages af skårlæggeren.

- Jeg har jo også en forpligtelse over for mine kreditorer, klager Wiebren. Wiebren har måttet købe korn for at have foder nok til sine 130 køer, for han skal avle godt på de 100 ha, han har, for at have nok til dyrene. De sidste tre år har han ikke været selvforsynende, fordi kronvildtet

allerede har høstet, når han skal have afgrøden i hus. Naboen, Carl Boisen, har besøgt af kronvildtet på sine kartoffelmarker. Den værst ramte mark regner han nu kun med at få halvt udbytte på. - Vi vil gerne have krondyr – vi er jo selv jægere. Men de senere år er de blevet en plage, erklærer begge landmænd.

"På grund af nedbidning, dannes der ikke kerne i kolberne."

GØR ONDT I PENGEPUNGEN
Omkostningen er en belastning, og dyrene lader sig ikke for alvor skræmme væk.

FAKTA

Wiebren og Carl havde for nylig lejlighed til at vise både den nationale og de regionale hjortevildtgrupper skaderne i deres marker. En af hjortevildtgruppens opgaver er at medvirke til at skabe overblik over de skader, som både kronvildt og dævildt forvolder i jordbruget. Endemålet er en forvaltningsplan for en bæredygtig hjortevildtbestand.

De etiske regler for kronvildtjagt:

Afskydningen bør foretages, så den fordeler sig jævnt mellem hundyr og handyr og med størst afskydning blandt de helt unge dyr samt at afskydningen ikke bør overstige mere end ét krondyr pr. 25-50 ha pr. år.

Jeg kunne leve med at miste en ha på grund af kronvildt. Men det her alt for meget, siger Wiebren og viser sin nedbidte majsmark frem.

Majsen står elendigt efter kronhjortenes nedbidning.

Carl Boisen regner med halvt udbytte af denne kartoffelmark.

- Vi har et roterende orange blink i marken, vi sætter hvide sække op, har hegnet med hestebånd, og vi har endda prøvet at lade en traktor stå med radioen kørende hele natten. Næste dag kunne vi se, at dyrene havde været ligeglade og endda var gået tæt forbi traktoren.

Hver uge får Wiebren en hel affaldssæk med hår fra en frisør i Grindsted, og hårene bliver strøet langs majsene, så der dufter af menneske.

- Det virker et par dage!

Han har også afprøvet et råd om at spraye med deodorant i kanten af marken. Også det virker i begyndelsen – men efter en tid er man nødt til at skifte til en ny deodorant-duft.

Wiebren ved nu af bitter erfaring, at han har med dyr at gøre, der er hurtige til at lære, om noget reelt er farligt eller ej.

Jagt er det eneste, der for alvor hjælper. Men der skydes alt for få dyr, er han og Benny Ølgod, Helle, fra den regionale Hjortevildtgruppe enige om.

Reguleringen af bestanden er ikke fulgt med den eksplosive vækst, der er sket. Dertil kommer, at de fleste jægere foretrækker at skyde de store hjorte. Hinder og kalve får lov at gå fri, men det er netop de mange hundyr og kalve, der benytter sig af landmændenes "fri salatbar".

- Kunne vi opnå, at der blev

FAKTA

STIVELSESTAB PÅ 5.000 KR. PR. HA

I 2011 fik Wiebren analyseret majsen i henholdsvis den uskadede og den nedbidte ende af majsmarken. Analyserne viste, at krondyrene forårsagede et stivelsestab svarende til 1.490 kg stivelse pr. ha.

I arealet med skader var der 0,194 kg stivelse pr. kg ts. I den uskadede del var der 0,327 kg stivelse pr. kg ts.

For at erstatte den tabte stivelse skal der indkøbes:

1.490 kg/0.550 kg stivelse/kg korn
2.700 kg korn/ha

Tab pr. ha med en pris på 1.80 kr./kg korn:

2.700 kg x 1,80 kr./kg = 4.900 kr./ha

Dertil kommer et betydeligt tab af materiale, som det er vanskeligt at gøre op.

skudt lige mange han- og hundyr, og at der blev skudt flest unge dyr, så ville det hjælpe. Et skridt på vejen kunne være at genindføre jagt på kalve i september, samtidig med at den daglige jagttid udvides i en periode, mener Benny Ølgod.

Wiebren er enig, men ønsker sig desuden, at der >

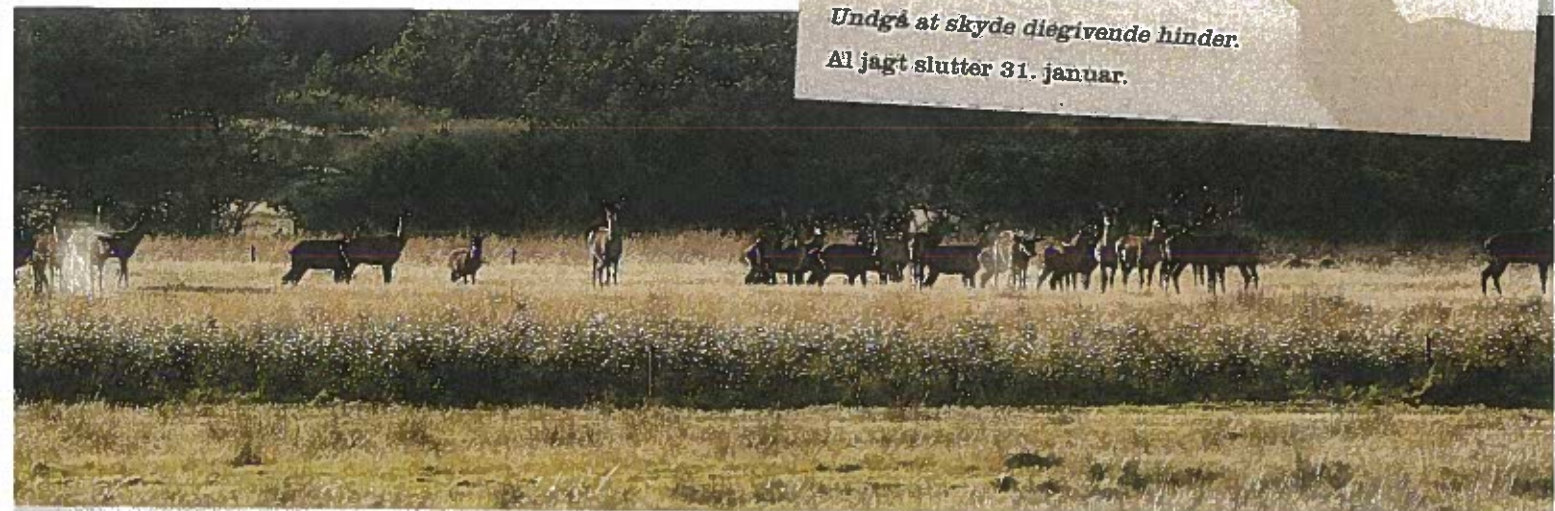
Jagttider:

Hjort 1. september

Hind og kalv 1. oktober

Undgå at skyde diegivende hinder.

Al jagt slutter 31. januar.

bliver åbnet op for, at der kan skydes smaldyr (2 års hundyr) om foråret. Hvor kronvildt optræder som skadevoldende vildt kan Naturstyrelsen give tilladelse til, at der reguleres kalve. En sådan tilladelse har Wiebren fået denne sommer. Han må skyde fire kalve, og de tre første er skudt. Han vælger hver gang at skyde førerhindens kalv, fordi han har erfaret, at det splitter flokken op i mindre grupper, hvoraf flere helt fortrækker fra området. På den måde har han reduceret antallet af "plageånder" i majsmarken fra ca. 100 til nu 20-40 stk. Et meget forsigtigt skøn fra Hjortevildtgruppen i region Sydjylland (et område nord for E20 og op til Skjern, Ikast og Vejle) lyder på, at der er en forårsbestand på 4.500 dyr, altså før kalvesætning.

- Det er alt for mange til, at de har føde nok i skoven, og de SKAL jo have noget at spise, og det bliver så vores afgrøder, konstaterer Wiebren ærgerligt. Foreløbig er der ikke tegn på, at de plagede landmænd får ønsket om en kraftigere regulering af krondyrene opfyldt.

Registrering af markskader

Jysk Landbrugsrådgivning indleder en overvågning af markskadernes omfang og udbredelse

Næste gang du skal have lavet mark- og gødningsplan eller er til møde med din planteavlskonsulent vedrørende enkeltbetalingsstøtte, vil du blive spurgt, om du har problemer med hjortevildt.

Planteavlskonsulenten vil derefter registrere dine svar og markere dem på landkortet efter følgende retningslinjer:

- A. ■ - Intet kronvildt
- B. ■ - Mindre skader op til 10.000 kr.
- C. ■ - Væsentlige skader fra 10.000-25.000 kr.
- D. ■ - Store skader over 25.000 kr.

(Her vil man med konsulentens hjælp så godt som muligt sætte kroner på skadens omfang).

Tanken er at synliggøre markskadernes omfang både økonomisk og område-mæssigt.

Arbejdet er iværksat i samarbejde med den regionale hjortevildtgruppe, som hvert år den 31. marts skal rapportere ind til den landsdækkende hjortevildtgruppe. Fremover vil den regionale gruppes skøn kunne vedlægges et farvelagt kort, der viser udviklingen i markskader.

Benny Ølgod fra den regionale hjortevildtgruppe forventer, at registreringen vil vise, at markskaderne øges år for år.

- Med registreringen i hånden må vi kunne forlange, at Naturstyrelsen lever op til sin egen forretningsorden og udbetaler erstatning til de landmænd, der har virkelig store problemer. Ellers er eneste alternativ, at der åbnes op for, at vi regulerer kronvildtet gennem øget jagt, siger Benny Ølgod, der tror på, at registreringen kan bidrage til, at der formuleres en egentlig forvaltningsplan, så der kan sættes præcist ind i de områder, hvor problemerne er størst.

Det er naturligvis frivilligt, om man vil deltage i registreringen.

Land- og skovbruget har to repræsentanter i den regionale hjortevildtgruppe:

Erling Christensen
Skovvej 24
7260 Sdr. Omme

Benny Ølgod
Hellevej 43
6800 Varde

